

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Uusitalo, I. & Yliruka, L. 2021. Toimiva tiimiyhteisö synnyttää uudenlaisia näkymiä lastensuojelun asiakasperheen tueksi. Turun Sanomat, Puheenvuoro 4.10.2021.

Link to the original publication: [URL](#)

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Puheenvuoro

Toimiva tiimiyhteisö synnyttää uudenlaisia näkymiä lastensuojelun asiakasperheen tueksi

ILKKA UUSITALO, LAURA YLIRUKA
Turun Sanomat

04.10. 03:00

PUHEENVUORO

Suomalainen lastensuojelu on jo kauan tarvinnut uudistamista. Suuret asiakasmäärät, työntekijöiden uupuminen, vaihtuvuus, kuormittavuus sekä ammattilaisten välisen yhteistyön vaikeudet ovat olleet tiedostettuja ongelmia lastensuojelutyössä. Sosiaalihuoltolain ja lastensuojelun uudistuksilla on pyritty siihen, ettei perheen tarvitsisi olla lastensuojeluasiakas saadakseen sosiaalihuoltolain mukaista tarvittavaa tukea ja palveluja.

Lastensuojelutyötä halutaankin kehittää entistä ennaltaehkäisevämpään suuntaan. Monet alan tutkijat ja toimijat näkevät, että lastensuojelu tarvitsee kokonaisvaltaisen toimintakulttuurin uudistamista. Nyt sellaista on syntymässä lastensuojelun systeemisen toimintamallin myötä.

Mistä systeemisessä toimintamallissa on kyse? Edellinen ja nykyinen hallitus edistävät lapsi- ja perhepalveluiden muutosta osana laajaa sote-uudistusta. Systeeminen toimintamalli on systeemiseen perheterapiaan nojautuva interventio, jonka avulla muutoksia toivotaan tapahtuvan sekä lastensuojelun asiakastyön että organisaation tasolla. Systeemistä mallia on Suomessa kehitetty THL:n johdolla vuodesta 2017.

Suuri yhteiskunnallinen lastensuojelua koskeva haaste on se, miten vuotuisten huostaanottojen määriä voitaisiin vähentää tuntuvasti. Systeemisestä mallista ja työotteesta on saatu lupaavia tuloksia niin mallin emämaassa Englannissa kuin muuallakin. Uusimmat tutkimukset (mm. Bostock & Newlands 2020) osoittavat, että kaikkien osapuolten

sitoutumisella systeemiseen sosiaalityön käytäntöön on ollut myönteisiä vaikutuksia lapsiin ja perheisiin.

Lastensuojelun asiakasperheiden monimutkaisia ongelmia ei voida useinkaan ratkaista kestävästi yksilöllisen asiantuntijuuden varassa, eikä moniammatillisen asiantuntijaryhmän konsultointiavustakaan sosiaalityöntekijän asiakastyöhön ole aina ollut hyötyä lastensuojelussa.

Tutkimuksissa on havaittu, että lastensuojelun asiakastyössä perinteisestä ”minulla on paras tieto” -asiantuntijuudesta on siirrytty avoimeen ja neuvottelevaan asiantuntijuuteen. Tämä on myös systeemisessä mallissa keskiössä.

Systeemisessä työotteessa olennaista on se, ettei yksilön oireita nähdä vain yksilön oireina vaan osana laajempia vuorovaikutussuhteita, jolloin myös ratkaisut löytyvät laajemmasta systeemistä. Oireet ovat usein reaktiivisia perhetilanteeseen. Systeemisessä työotteessa tieto nähdään juuri sosiaalisesti rakentuvana – se syntyy eri toimijoiden keskustelujen tuloksena, monitoimijaisessa tiimissä.

Moninäkökulmaista tietoa perheen tilanteesta tarkastellaan avoimesti testattavia oletuksia tuottaen, ja niistä johdettuja toimintavaihtoehtoja arvioidaan ja kokeillaan käytännössä. Pienistäkin muutoksista perheen tilanteesta ja lapsen hyvinvoinnissa iloitaan, mutta myös tehdyistä virheistä pyritään oppimaan.

Systeemisen työotteen vahvuuksia on monitoimijainen tiimi työn rakenteena. Tämä tuottaa hyötyjä niin asiakkaalle kuin työntekijöillekin. Ratkaisuja perheen tilanteeseen ja lasten hyvinvoinnin tukemiseksi mietitään tiiminä, jossa lapsi, nuori tai perhe on tasavertaisena jäsenenä. Tämä luonnollisesti edellyttää kaikilta toimijoilta riittävää motivaatiota sekä avointa ja toisia arvostavaa asennetta.

Systeemisen työotteen on havaittu parhaimmillaan parantavan työntekijöiden toisilta oppimista ja työssä viihtymistä sekä vähentävän sairauspoissaoloja. Toki ongelmiakin aluksi syntyy, kun siirrytään uudelleen työnorganisointiin ja vanhasta poikkeaviin, uudentyyppisten työskentelyroolien omaksumiseen. Toimintamallin edellytyksenä on myös kohtuullinen asiakasmäärä, johon on tulossa muutoksia hallituksen esityksessä eduskunnalle lastensuojelulain muuttamiseksi.

Toimintakulttuurin muutosta mahdollisesti tukisi se, että sekä sosiaalihuoltolain mukainen työ että lastensuojelu toimisivat

systemisellä otteella ja että molemmissa olisi resursseja toimia systemisen työotteen periaattein kuten lastensuojelussa nyt vähitellen tapahtuu.

On sanottu, että suostuessamme liittymään toisiin ihmisiin alamme muuttua myös itse luomiemme suhteiden kautta. Oleellisen tärkeää systemisessä työotteessa on pyrkimys hyvään kohtaamiseen. Hyvät, arvostavat ja toimivat suhteet systemisen työotteen tiimikokouksissa voimaannuttavat asiakasta ja kaikkia tiimin jäseniä. Toimiva monitoimijainen ja vastuunsa tunteva tiimiyhteisö voi olla suuri muutosvoima ja voi synnyttää uudenlaisia näkymiä lastensuojelun asiakasperheen tueksi.

KT Ilkka Uusitalo toimii Turun ammattikorkeakoulussa lehtorina Sosionomikoulutuksessa, ja hän on väitellyt (2019) työssä oppimisesta lastensuojelun sosiaalityössä. VTT, dosentti Laura Yliruka toimii lastensuojelun kehittämispäällikkönä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksella.